

Як показує аналіз собівартості отриманої за традиційною технологією продукції, транспортні витрати складають близько 25-30 %. Отже, очевидна економічна доцільність переробки вказаної сировини безпосередньо на шахтах, крім цього значно спрощуються витрати на радіометричне сортування відвалів, так як вони будуть складатися лише з однієї операції, а саме - виділення неактивної рудної маси.

Переробка накопичених за довгі роки на території шахт відвалів не в повній мірі вирішує екологічну проблему їх розформування. Це обумовлено шаром землі (чорноземів), на яких були розташовані відвали. У процесі постійного стікання дощових вод, та вод, що утворилися при розтаванні снігу, вони стали сорбентами урану та природних радіонуклідів. На наш погляд, найбільш доцільним є використання їх для покриття піщаних кар'єрів, в яких заскладована відпрацьована карбонатним вилуговуванням сировина.

Відомий спосіб, запропонований Г. Лобачем та В. Задорським, дає можливість провести повну дезактивацію ґрунту. Він полягає в вирощуванні спеціальної трави, яка працює як "біонасос" і вилучає із ґрунту уран та природні радіонукліди. Три-чотири засіви такої трави, з їх подальшою утилізацією на ГМЗ, надають можливість повністю очистити ґрунт від радіоактивних елементів [4].

На даному етапі не ставиться мета розроблення комплексних методик оцінки впровадження технології утилізації відвалів, отриманого економічного ефекту від додаткового вилучення закису-окису урану, використання відходів уранодобуваючих виробництв для вирішення екологічних проблем та використання відходів урановидобуваючих шахт у промислових циклах інших виробництв та отримання еколого-економічного ефекту.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Економічний аналіз вирішення проблем техногенного навантаження, що утворився в Україні на протязі декількох десятиліть і порівняльна оцінка видобутку уранової руди, різних способів переробки відходів та їх утилізації в інших виробництвах дають можливість на економічній основі не тільки вирішити вказані проблеми, але й сформулювати напрямки отримання прибутку від запропонованої діяльності.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вирішення екологічних проблем, в основу яких покладена економіка ресурсозбереження та мінімізація шкідливого впливу видобутку уранової сировини на навколишнє середовище.

Список літератури

1. www.korrespondent.net.
2. **Тимошенко Л.В.** Економічна ефективність екологізації виробничих процесів на відкритих і підземних розробках залізрудних родовищ // Автореф. дис. канд. економ. - Дніпропетровськ: НГУ, 2011.
3. www.ecoz.at.ua.
4. **Б.В. Письменный, О.Б. Письменная.** Ресурсосберегающие технологии добычи урана и их эколого-экономическое обоснование // Сб. докл. VI Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы урановой промышленности». – Казахстан, Алматы. – С. 132-136.
5. **Boris V. Pysmennyu, Oksana B. Pysmennaya.** Preservation of Resources as a Foundation for Economical Stability in the Development of the Uranium Mining in Ukraine // NATO Advanced Research Work-shoh (ARW): "Environmental and food security and Safety in South – East Europe and Ukraine" Dnipropetrovsk 16-19 may 2011, p.75-76.
6. **О.Б. Письменная.** Экономика ресурсосбережения гидрозакладочных работ на урановых шахтах // Научный журнал «Вісник економічної науки України», 2010. № 2(28). - С. 117-121.

Рукопис подано до редакції 20.01.12

УДК 658.011.46

С.О. ПОПОВ, д-р техн. наук, доц., І.І. МАКСИМОВА, аспірантка
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ У ВИДОБУТОК ЗАБАЛАНСОВИХ ЗАПАСІВ ЗАЛІЗНИХ РУД НА ОСНОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Розглянуто економічні аспекти обґрунтування доцільності залучення у видобуток забалансових запасів залізних руд в умовах підземної розробки родовища. Запропоновано організаційно-економічний механізм розрахунку собівартості видобутку забалансових руд.

Проблема і її зв'язок з науковими та практичними задачами. Економічно-ефективна діяльність сучасного гірничодобувного підприємства цілком залежить від наявності відповідної сировинної бази, яка визначається наявністю достатніх обсягів розвіданих та доступних для відпрацювання запасів корисних копалин, гірничо-геологічними умовами їх залягання, рівнем прогресивності технології видобутку та загальною організацією виробництва. У підсумку ці фактори обумовлюють вартість видобутку залізних руд та ціну гірничої продукції, що безпосередньо впливає не тільки на показники діяльності гірничодобувного підприємства, але і на стан всього гірничо-металургійного комплексу та галузей-споживачів залізородної продукції.

Підземна розробка залізородних родовищ характеризується наявністю значної частини запасів, які за своїми кондиційними характеристиками відносять до забалансових. Ці запаси не відпрацьовують при здійсненні основної виробничої діяльності підприємства і практично всі вони втрачаються. Однак варто зазначити, що в певних умовах одним з актуальних завдань при проектуванні видобутку запасів родовища стає дослідження економічної доцільності залучення в експлуатацію забалансових запасів. Це обумовлено рядом причин.

По-перше, визначення економічної ефективності залучення у видобуток певної групи запасів залежить від економічної ситуації і технічних можливостей виробництва на певний момент часу. Найчастіше, техніко-економічні показники, які приймалися як вихідні при передпроектній оцінці, втрачають свою актуальну значимість до моменту здійснення безпосереднього видобутку запасів. [1,7] У цих умовах може виникнути необхідність повторного розрахунку економічної ефективності і видобуток забалансових руд може бути економічно доцільним у зв'язку зі зміною технічного рівня виробництва, потреби в руді, цін на основні матеріали, трудові ресурси та продукцію на ринку.

По-друге, слід зазначити, що всі основні фінансові витрати, які здійснюються на підготовчі роботи амортизуються за рахунок відпрацювання балансового запасу. Таким чином, вони можуть не враховуватися при калькуляції собівартості добувних робіт при вилученні забалансових запасів. Тому видобуток таких руд може бути значно більш дешевшим. Це дозволяє розглядати забалансові запаси як потенційно придатні до відпрацювання. Відповідно виникає можливість розширити сировинну базу гірничодобувного підприємства, підвищити його продуктивність без залучення для цього балансового запасу, знизити загальну собівартість залізородної продукції.

По-третє, деяка частина розвіданих запасів могла одержати негативну оцінку через помилки при проектуванні, обумовлені недостатньо достовірною геологічною інформацією, або в результаті вибору неоптимальних рішень у зв'язку з недосконалістю існуючої методології оцінки запасів.

По-четверте, залучення у видобувний процес забалансових руд може здійснюватися з метою розширення сировинної бази підприємства та при відповідному скороченні обсягів балансових запасів.

Варто врахувати, що в більшості випадків частина забалансових запасів може розкриватися попутно при проведенні виробок, які призначені для відпрацювання балансових руд [6, 8]. Таке залучення у видобуток потребуватиме порівняно незначних додаткових витрат, а отже може виявитися економічно доцільним. Загальне збільшення обсягів видобутку запасів за рахунок залучення забалансових руд обумовлює загальне зниження питомих витрат, що забезпечує рентабельність виробництва.

Однак точне визначення економічної доцільності відпрацювання забалансових запасів руд повинне здійснюватися на основі виконання детальних техніко-економічних розрахунків та визначення економічної ефективності, з урахуванням гірничо-геологічних умов і специфіки відпрацювання таких запасів. Вирішення цієї задачі може бути виконане на основі застосування економіко-математичного моделювання.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням визначення економічної ефективності та техніко-економічних параметрів видобутку залізних руд присвячена велика кількість наукових праць. При цьому в сучасній літературі практично не приділяється увага розробці єдиних методик здійснення економічної оцінки забалансових запасів, а також визначення вартісних показників з врахуванням гірничотехнічних факторів та специфіки їх відпрацювання. Існуючі системи оцінки запасів є спрощеними і не відповідають різноманітним особливостям гірничо-економічних задач, що обумовлені динамічністю ринкових умов та потребують вирішення на різних етапах організації виробництва.

Постановка задачі. Авторами було поставлене завдання розробки економічного механізму обґрунтування доцільності залучення у видобуток забалансових запасів на основі організаційно-економічної моделі процесу відпрацювання забалансових руд, що дозволяє визначити вартісні показники їх видобутку, зменшуючи вплив стохастичних факторів на результати розрахунків.

Зважаючи на те, що умови залягання і гірничотехнічні параметри покладу забалансових запасів є дуже специфічними і можуть істотно відрізнятися від рудних покладів балансового запасу, така модель повинна враховувати відмінності у природному вмісті металу, особливостях конструкцій видобувних блоків, обумовлені неординарністю будови і геометричних параметрів покладу, методах виконання гірничих робіт, а також особливості організації процесу відпрацювання забалансових запасів для досягнення необхідної економічності та продуктивності видобутку.

Викладення матеріалу і результати. Залучення в експлуатацію забалансових руд значним чином впливає на основні техніко-економічні показники гірничодобувного виробництва: обсяг запасів, що видобуваються, вміст металів у рудній масі, експлуатаційні витрати, показники використання капіталовкладень і виробничих фондів, продуктивність праці, виробничу потужність підприємства, термін відпрацювання родовища. При значних запасах забалансових руд і наявності відповідного резерву потужності гірничодобувного підприємства може бути отриманий великий економічний ефект.

У таких умовах визначення та оцінка економічної доцільності залучення в експлуатацію запасів, які раніше відносились до категорії забалансових, стає обов'язковою при вирішенні завдань проектування видобутку, розширення та реконструкції виробництва, оптимальної організації гірничодобувного процесу.

У сучасній практиці можна виділити наступні основні варіанти схем розробки забалансових запасів [1, 6, 8]:

балансові і забалансові запаси відпрацьовуються спільно при відповідному усередненні по якості (валова схема відпрацювання родовища);

балансові і забалансові запаси від самого початку експлуатації видобуваються і переробляються окремо (відпрацювання родовища за роздільно-одночасною схемою);

спочатку вилучається тільки один різновид запасів, а по завершенні його відпрацювання починається розробка іншого (роздільно-різностасна схема). Зазвичай у першу чергу вилучаються балансові запаси, а потім – забалансові;

відпрацювання по змішаній (комбінованій) схемі, при якій послідовність видобутку балансових і забалансових запасів змінюються в міру розвитку гірничих робіт, або коли в межах родовища одночасно застосовуються різні схеми виїмки.

Слід зауважити, що видобуток руд за принципами роздільно-різностасної схеми вилучення запасів має важливу перевагу. Він дозволяє підтримувати рентабельне відпрацювання протягом усього строку експлуатації, оскільки до початку відпрацювання більш бідних запасів значна частина первісних витрат виявляється вже погашеною на видобуток «багатого» балансового запасу.

Ефективному використанню забалансових запасів сприяє той факт, що певна їх частина може виявитися вже частково розкритою або може перебувати в безпосередній близькості від пройдених виробок. Так частина забалансових запасів може розкриватися попутно при проведенні виробок, які призначені для відпрацювання балансових руд. При цьому основна частина витрат на проходку виробок також буде амортизована на обсяг балансових запасів.

Загальний ефект від залучення в експлуатацію забалансових запасів руд у порівнянні з базовим варіантом (видобуток тільки балансових запасів) доцільно обчислити за формулою

$$\Delta \mathcal{E} = \sum_{i=1}^T \left[(C_{ib} - C_{\bar{b}i}) - (K_{ib} - K_{\bar{b}i}) - \left(\frac{1-v_i}{1-r_i} \cdot C_{ib} - \frac{1-v_{\bar{b}}}{1-r_{\bar{b}}} C_{\bar{b}i} \right) - (C^{z\bar{b}}_{ib} - C^{z\bar{b}}_{\bar{b}i}) \right] / B_i, \quad (1)$$

де C_{ib} , $C_{\bar{b}i}$ - вилучена цінність відповідно по i -му і базовому варіантам у t -му року, грн.; K_{ib} , $K_{\bar{b}i}$ - капітальні витрати при i -м варіанті освоєння забалансових запасів і базовому в t -му року, грн.; C_{ib} , $C_{\bar{b}i}$ - витрати на безпосередній видобуток руд при i -м варіанті й базовому, грн.; v - втрати руди, долі од.; r - розубоження руди, долі од.; $C^{z\bar{b}}_{ib}$, $C^{z\bar{b}}_{\bar{b}i}$ - витрати на транспортування і збагачення видобутого обсягу руд при i -м варіанті й базовому, грн.; B_i - коефіцієнт приведення різностасних витрат і ефектів.

Як видно з запропонованої формули (1) визначення економічного ефекту, обґрунтування економічної доцільності залучення забалансових запасів залізних руд потребує визначення

вартісних показників їх видобутку. Це завдання доцільно вирішувати за допомогою побудови організаційно-економічної моделі. Основною метою використання організаційно-економічного моделювання для вирішення задач проектування є створення основи для прийняття комплексу оптимальних проектних рішень та забезпечення відповідного економіко-математичного апарату для їх цілеспрямованого пошуку найбільш доцільних та ефективних варіантів.

Вилучена цінність видобутої рудної маси (грн/т) при базовому варіанті знаходиться за формулою

$$C_{\bar{o}} = 0,01 \cdot \sum_{i=1}^n e_i (1 - r_i) e_{\bar{o}i} C_{\bar{o}i}, \quad (2)$$

де $C_{\bar{o}}$ - цінність, яка вилучається з видобутої рудної маси при базовому варіанті, грн/т; e_i - вміст i -го металу (корисного компонента) у руді балансових запасів, %; r_i - разубожування руди, долі од; $e_{\bar{o}i}$ - вилучення при переробці i -го корисного компонента, долі од.; $C_{\bar{o}i}$ - відпускна ціна i -го компонента в концентраті, грн/т; n - число корисних компонентів.

Вилучена цінність видобутої рудної маси при новому варіанті зі збільшеним видобутком при роздільній переробці бідних руд (грн/т) буде дорівнювати

$$C_i = (C_{\bar{o}} + q C_{\text{заб}}) / (1 + q), \quad (3)$$

де q - частка збільшення продуктивності підприємства по рудній масі при варіанті з більш повним залученням запасів і комплексним використанням руд, долі од. або без збільшення видобутку

$$C_i = C_{\bar{o}} (1 - q) + q C_{\text{заб}}, \quad (4)$$

де $C_{\text{заб}}$ - цінність добутої рудної маси, вилучена з бідних і забалансових руд, грн/т.

Цінність забалансових запасів, що вилучається з бідних і забалансових руд, визначається за формулою

$$C_{\text{заб}} = 0,01 \sum_{i=1}^n e_{\text{заб}i} e_{\text{заб}i} C_{zi}, \quad (5)$$

де $e_{\text{заб}i}$ - вміст i -го компонента у видобутих забалансових рудах, %; $e_{\text{заб}i}$ - вилучення при переробці i -го компонента забалансових запасів, долі од.; C_{zi} - відпускна ціна i -го компонента в концентраті при переробці забалансових руд, грн-т;

Особливої уваги при побудові моделі потребує питання визначення собівартості видобутку руд (C_{ib} , $C_{\bar{o}i}$), що передбачає розрахунок вартості здійснення всіх процесів, необхідних для вилучення запасів. Економічний механізм планування собівартості видобутку руд досліджений авторами статті у праці [5].

При розрахунку собівартості видобутку забалансових руд слід враховувати гірничотехнічні параметри і специфіку схемних рішень розробки даної категорії запасів, що безпосередньо впливає на економічні показники. Для зниження впливу стохастичних факторів на результати розрахунку, організаційно-економічна модель повинна містити гнучкий математичний апарат для обліку всіх елементів витрат і особливостей відпрацювання кожного окремого блоку із забалансовими запасами відповідно до обраної системи розробки, а також облік ресурсів, задіяних на всіх етапах виробничого циклу.

Розрахунок собівартості виконується на основі даних проекту відпрацювання забалансових запасів, включаючи обсяги запасів, види, довжину виробок, обсяги робіт, міцність порід у які проходять виробки і здійснюються очисні роботи, обсяги робіт по буровленню свердловин, штангових шпурів, паспортів буро-вибухових робіт.

Слід зауважити, що при розрахунках слід враховувати лише ті матеріали, устаткування та робочі кадри, які задіяні безпосередньо при вилученні забалансового запасу.

При описаному підході прогнозна собівартість 1 т видобутої руди складатиме

$$C_B = B_{M.П} + B_{M.O} + B_E + B_{3.П} + A + I, \quad (6)$$

де C_B - собівартість видобутку 1 т руди, грн.; $B_{M.П}$ - вартість матеріалів на проведення підготовчих і нарізних виробок, грн; $B_{M.O}$ - вартість матеріалів на очисну виїмку руди в блоці/панелі грн; B_E - витрати на електроенергію, грн; $B_{3.П}$ - витрати на оплату заробітної плати, грн; A - амортизаційні відрахування обладнання блоку, грн; I - інші витрати, грн.

Вартість матеріалів на підготовчі й нарізні роботи при видобутку забалансового запасу визначається на основі даних про витрати матеріальних ресурсів на проведення виробок різних

видів по породах з різною міцністю та з різними типами кріплення. Ця категорія витрат може бути частково відсутньою, якщо забалансові запаси вже відкриті, або можуть бути вилучені з використанням виробок, проведених для розробки балансового запасу блоку.

Витрати на матеріали для очисних робіт при видобутку забалансового запасу розраховуються на основі даних про обсяги рудної маси, що відбивається глибокими свердловинами й шпурами, вартості вибухових речовин і засобів підривання.

$$B_{M.O.} = \frac{\sum B_{BP}^{свердл}}{D_{свердл}} + \frac{\sum B_{BP}^{шп}}{D_{шп}} + \frac{\sum B_{BP}^2}{D} + \frac{\sum B_{B3}^{свердл}}{D_{свердл}} + \frac{\sum B_{B3}^{шп}}{D_{шп}} + \frac{\sum B_{B3}^2}{D}, \quad (7)$$

де $B_{M.O.}$ - вартість матеріалів на очисну виїмку забалансових запасів руд, грн; $\sum B_{BP}^{свердл}$, $\sum B_{B3}^{свердл}$ - сумарна вартість вибухових речовин/засобів вибуху для обвалення масиву зарядами глибоких свердловин, грн; $\sum B_{BP}^{шп}$, $\sum B_{B3}^{шп}$ - сумарна вартість вибухових речовин/ засобів вибуху на обвалення масиву зарядами штангових шпурів, грн; $\sum B_{BP}^2$, $\sum B_{B3}^2$ - сумарна вартість вибухових речовин, засобів вибуху на вторинне дроблення, грн; D - прогнозний обсяг видобутку рудної маси забалансових запасів, т; $D_{свердл}$, $D_{шп}$ - обсяг рудної маси, що відбивається свердловинними зарядами/ зарядами штангових шпурів, т.

Витрати електроенергії розраховуються на основі характеристик задіяного при відпрацюванні забалансових запасів технологічного устаткування, його продуктивності та обсягу нарізних робіт.

$$B_E^{Нар.р.} + B_E^{O.p.} = \frac{V_{Нар.р.} + V_{Нар.р.}''}{l_3} \cdot t_3 \cdot N_{скр} \cdot \eta_{де} \cdot C_{кВм.ч.} + \frac{N_{скр} \cdot \eta_{де} \cdot t_{зм}}{P_{зм}} \cdot D_3, \quad (3)$$

де $B_E^{Нар.р.}$ - вартість електроенергії, витраченої на нарізні роботи для вилучення забалансового запасу в блоці, грн. (якщо вони проводились); $V_{Нар.р.}$ - довжина нарізних виробок, м; $V_{Нар.р.}''$ - довжина нарізних виробок, пройдених подвійним скреперуванням, м; l_3 - просування вибою за робочу зміну, м; t_3 - час на збирання вибою, ч; $N_{скр}$ - потужність скреперної лебідки, квт; $\eta_{де}$ - коефіцієнт корисної дії скреперної лебідки, долі од.; $C_{кВм.ч.}$ - вартість електроенергії, грн; $B_E^{O.p.}$ - вартість електроенергії на очисні роботи при видобутку забалансових запасів руд у блоці, грн.; $t_{зм}$ - тривалість робочої зміни, ч; $P_{зм}$ - продуктивність скреперної лебідки, т/зміну; D_3 - обсяг забалансового запасу, т.

Перший складник формули (3), що відображає витрати енергії на нарізні роботи, може бути відсутній, якщо забалансовий запас видобувається попутно з балансовим. Тоді зазвичай підготовчі виробки вже проведені і вартість відповідних робіт списана на обсяг балансового запасу.

Витрати на оплату праці робітників, задіяних у виробничих процесах при видобутку забалансового запасу блоку, повинні здійснюватися залежно від умов й обсягів робіт у конкретних умовах блоку, кількості виробок різних видів, міцності порід, і т.ін.

$$B_{з.п.} = \sum_{i=1}^n \frac{Q_i}{P_{пл.i}} \cdot 3_{змі} \cdot \left(1 + \frac{Нач_i + Пр_i}{100\%}\right), \quad (4)$$

де $B_{з.п.}$ - витрати на оплату праці, грн.; n - кількість гірничих професій працівників, задіяних у розробці забалансових запасів блоку; Q_i - обсяг робіт у блоці, який необхідно виконати робітникові i -ї професії, т; $P_{пл.i}$ - продуктивність роботи робітника i -ї професії за зміну, т; $3_{змі}$ - ставка заробітної плати i -ї професії, грн/зміну; $Нач_i$, $Пр_i$ - відповідно відсотки нарахувань і премій працівників i -ї професії, %.

Амортизаційні відрахування з обладнання, задіяного у видобутку забалансового запасу, доцільно нараховувати залежно від кількості робочих змін, протягом яких устаткування працювало в блоці й обсягу робіт, що припадає на кожний з видів устаткування

$$A = \sum_{i=1}^k B_{об i} \cdot \frac{Q_{об i}}{P_{об i}} \cdot НА_{змі}, \quad (5)$$

де k - кількість видів устаткування, задіяного в розробці забалансового запасу блоку; $B_{об}$ - вартість одиниці устаткування i -го виду, грн.; $Q_{об i}$ - обсяг робіт, що припадає на устаткування i -го виду, т; $P_{об i}$ - планова продуктивність устаткування i -го виду за зміну, т; $НА_{змі}$ - змінна норма амортизації i -го встаткування, частки ед.

Визначений показник собівартості видобутку забалансових руд на основі запропонованого механізму детального врахування усіх елементів витрат на окремі видобувні процеси може використовуватись як окремий критерій при економічній оцінці забалансових запасів. Це стає особливо актуальним, коли економічна доцільність освоєння забалансових запасів не викликає сумнівів, і проектні рішення зводяться до обґрунтування вибору оптимального варіанта схеми освоєння, включаючи визначення раціональної послідовності відпрацювання запасів, співвідношення їх обсягів.

Висновки і напрямки подальших досліджень. Оптимізація обсягів виробництва за рахунок залучення в експлуатацію забалансових запасів супроводжується загальним зниженням питомих витрат на видобуток, що може забезпечити рентабельне відпрацювання забалансових руд. Такий підхід підтримує концепцію комплексного освоєння надр, основним принципом якої є забезпечення оптимальної повноти використання запасів.

Визначення економічної доцільності відпрацювання забалансових запасів здійснюється на основі побудови організаційно-економічної моделі процесу видобутку для розрахунку економічного ефекту та основних параметрів витрат, яка повинна враховувати гірничотехнічні умови і специфіку відпрацювання даної категорії запасів. Математичний апарат моделі враховує витрати різних категорій ресурсів, необхідних для виконання всіх виробничих процесів циклу видобутку забалансових руд.

Наступним напрямком досліджень є модернізація характеристик моделі за допомогою використання методології сіткового планування, а також деталізація вхідних параметрів моделі для одержання структури розподілу витрат у часі по окремих виробничих процесах для оптимізації організаційних процесів видобутку забалансових руд.

Список літератури

1. Методические указания по технологическому проектированию горнодобывающих предприятий металлургии с подземным способом разработки (Приложение к ВНТП 13-2-93). – Санкт-Петербург, 1993. - 337 с.
2. **Максимова В.Ф.** Контроль в управлінні економічними процесами на підприємстві. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2008, –190 с.
3. **Моссаковский Я.В.** Экономика горной промышленности: Учебн. для вузов. - М.: Изд-во Московского государственного горного университета, 2004. – 525 с.
4. **Пелих А.С.** Экономико-математические методы и модели в управлении производством / **А.С. Пелих, Л.Л. Терехов, Л.А. Терехова.** - Ростов н/Д: «Феникс», 2005. - 248 с.
5. **Попов С.О., Максимова І.І.** Економічний механізм формування собівартості залізних руд при їх підземному видобутку // Вісник Криворізького технічного університету, 2010. - Вип.27. - Кривий Ріг: – С. 295-300.
6. **Порцевский А.К.** Системы разработки при подземной добыче руды. - М.: Изд-во Московской геологоразведочной академии, 2000. - 115 с.
7. **Тонких А.И.** Техничко-экономические расчеты при подземной разработке рудных месторождений: учеб. пособие. - Владивосток: Изд-во ДВГТУ, 2007. - 137 с.
8. **Шестаков В.А.** Проектирование горных предприятий. - 3-е изд. - М.: Изд-во МГУ, 2003. - 795 с.

Рукопис подано до редакції 20.01.12

УДК 338.2: 332.7

М.В. КОВТУН, аспірант, Київський національний університет ім. Т. Шевченка

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ НЕОЛІБЕРАЛІЗМУ НА РИНОК ЖИТЛА ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ КРАЇН

У статті наведено загальні принципи та положення політики неолібералізму. Розглянуто особливості запровадження неоліберальних реформ у постсоціалістичних країнах. Проаналізовано наслідки їх реалізації для ринку житла.

Ключові слова: неолібералізм, постсоціалістичні країни, приватизація, приватна власність, ринок житла.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Серед тих понять, які ніяк не можуть увійти в політичний лексикон пострадянських країн, одне з найбільш значущих - неолібералізм.

Неолібералізм – це не просто економічна політика, спрямована на урізання державних витрат, розширення вільної торгівлі та ринків, вільних від державного втручання, але це ще й політична філософія та ідеологія, яка впливає на всі сфери життя суспільства [5, с. 53-54]

Вплив неолібералізму на ринок житла пострадянських країн достатньо великий: він дав поштовх бурхливому розвитку ринку житла цих країн, особливо у період розпаду СРСР, коли уряди новостворених держав обрали ринкові методи господарювання - основу неолібералізму.